

EUROPA > Σύνοψη της νομοθεσίας της ΕΕ > Θεσμικές υποθέσεις > Η ευρωπαϊκή οικοδόμηση μέσω των συνθηκών

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ) αναθεωρεί τη συνθήκη της Ρώμης για να προωθήσει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και να υλοποιήσει την εσωτερική αγορά. Τροποποιεί τους κανόνες λειτουργίας των ευρωπαϊκών οργάνων και διευρύνει τις κοινοτικές αρμοδιότητες, ιδίως στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, του περιβάλλοντος και της κοινής εξωτερικής πολιτικής.

ΓΕΝΝΗΣΗ

Η ΕΕΠ, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 17 Φεβρουαρίου 1986 από εννέα κράτη μέλη και στις 28 Φεβρουαρίου 1986 από τη Δανία, την Ιταλία και την Ελλάδα, είναι η πρώτη μεγάλης σημασίας τροποποίηση της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ). Άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 1987. Τα κυριότερα στάδια που οδήγησαν στην υπογραφή της ΕΕΠ είναι τα ακόλουθα:

- Η επίσημη δήλωση της Στουτγάρδης στις 19 Ιουνίου 1983
Το κείμενο αυτό, που καταρτίστηκε βάσει του σχεδίου του Hans Dietrich Genscher, του γερμανού υπουργού Εξωτερικών και του ιταλού ομολόγου του, Emilio Colombo, συνοδεύεται από δηλώσεις των κρατών μελών για τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν όσον αφορά τις διοργανικές σχέσεις, τις κοινοτικές αρμοδιότητες και την πολιτική συνεργασία. Οι αρχηγοί των κρατών και των κυβερνήσεων δεσμεύονται να επανεξετάσουν την πρόοδο που πραγματοποιήθηκε στους τομείς αυτούς και να αποφασίσουν εάν πρέπει να ενσωματωθούν στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Το σχέδιο συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Υπό την ώθηση του ιταλού βουλευτή Altiero Spinelli δημιουργείται κοινοβουλευτική επιτροπή θεσμικών υποθέσεων με σκοπό τη σύνταξη συνθήκης που θα αντικαθιστά τις υφιστάμενες Κοινότητες από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει το σχέδιο συνθήκης στις 14 Φεβρουαρίου 1984.
- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Fontainebleau στις 25 και 26 Ιουνίου 1984
Με βάση το σχέδιο συνθήκης του Κοινοβουλίου, μια ad hoc επιτροπή εκπροσώπων των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, υπό την προεδρία του ιρλανδού γερουσιαστή Dooge εξετάζει τα θεσμικά θέματα. Η έκθεση της επιτροπής M. Dooge καλεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να συγκαλέσει διακυβερνητική διάσκεψη για τη διαπραγμάτευση της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Η Λευκή Βίβλος για την εσωτερική αγορά του 1985
Η Επιτροπή, μετά από ώθηση του προέδρου της Jacques Delors, δημοσιεύει μια λευκή βίβλο που προσδιορίζει τα 279 νομοθετικά μέτρα που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Η Επιτροπή προτείνει χρονοδιάγραμμα και προθεσμία μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992 για την εν λόγω ολοκλήρωση.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μιλάνου της 28ης και 29ης Ιουνίου 1985 προτείνει τελικώς τη σύγκληση διακυβερνητικής διάσκεψης που αρχίζει υπό την προεδρία του Λουξεμβούργου στις 9 Σεπτεμβρίου 1985 και λήγει στη Χάγη στις 28 Φεβρουαρίου 1986.

ΣΤΟΧΟΙ

Ο πρώτος στόχος της ΕΕΠ είναι η προώθηση της διαδικασίας της ευρωπαϊκής οικοδόμησης για να ολοκληρωθεί η ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς. Ωστόσο, ο στόχος αυτός ήταν δύσκολα πραγματοποιήσιμος με βάση τις υφιστάμενες συνθήκες, ιδίως λόγω της διαδικασίας λήψης αποφάσεων εντός του Συμβουλίου όπου απαιτούνταν η προσφυγή στην ομοφωνία για την έναρμόνιση των νομοθεσιών.

Για το λόγο αυτό η διακυβερνητική διάσκεψη που κατέληξε στην ΕΕΠ είχε διπλή εντολή. Ήταν απαραίτητο να συναφθεί, αφενός, συνθήκη στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας, και, αφετέρου, πράξη για την τροποποίηση της [Συνθήκης ΕΟΚ](#), ιδίως σε επίπεδο:

- των διαδικασιών λήψης αποφάσεων εντός του Συμβουλίου.

- των εξουσιών της Επιτροπής·
- των εξουσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου·
- της επέκτασης των αρμοδιοτήτων των Κοινοτήτων.

ΔΟΜΗ

Η Πράξη αποτελείται από ένα προοίμιο, τέσσερις τίτλους και περιέχει μια σειρά δηλώσεων που εγκρίθηκαν από την διάσκεψη.

Στο προοίμιο περιγράφονται οι θεμελιώδεις στόχοι της Συνθήκης και εκφράζεται η θέληση των κρατών μελών να μεταβάλουν το σύνολο των σχέσεων τους με σκοπό τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο προοίμιο επιβεβαιώνεται, επίσης, ο ενιαίος χαρακτήρας της Πράξης, που συγκεντρώνει τις κοινές διατάξεις για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και για την συνεργασία στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Τέλος, τονίζονται οι δύο στόχοι της αναθεώρησης των συνθηκών, δηλαδή, «βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης με την εις βάθος ανάπτυξη των κοινών πολιτικών και την αναζήτηση νέων στόχων» και «διασφάλιση καλύτερης λειτουργίας των Κοινοτήτων».

Ο τίτλος I περιέχει τις κοινές διατάξεις για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και για την πολιτική συνεργασία. Ο τίτλος II αφορά τις τροποποιήσεις των συνθηκών για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ο τίτλος III την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Ο τίτλος IV αφορά τις γενικές και τελικές διατάξεις.

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ - ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Για να διευκολυνθεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, η Πράξη προβλέπει αύξηση του αριθμού των περιπτώσεων όπου το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία αντί της ομοφωνίας. Κατ' αυτό τον τρόπο διευκολύνεται η έκδοση των αποφάσεων και αποφεύγονται οι εμπλοκές που οφείλονται στην επιζήτηση ομόφωνης απόφασης από τα 12 κράτη μέλη. Η ομοφωνία δεν απαιτείται για τα μέτρα που προορίζονται για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς εκτός από τα μέτρα σχετικά με τη φορολογία, την ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων και τα δικαιώματα και συμφέροντα των μισθωτών.

Η ΕΕΠ θεσπίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που επισημοποιεί τις διασκέψεις ή τις συνόδους κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων. Ωστόσο, οι αρμοδιότητες του οργάνου αυτού δεν είναι καθορισμένες. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν έχει εξουσίες λήψης αποφάσεων ούτε εξουσίες καταναγκασμού έναντι των άλλων θεσμικών οργάνων.

Οι εξουσίες του Κοινοβουλίου ενισχύθηκαν διότι απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου για τη σύναψη συμφωνίας σύνδεσης. Επιπλέον, η Πράξη θεσπίζει τη διαδικασία συνεργασίας που ενισχύει τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο διοργανικό διάλογο παρέχοντας τη δυνατότητα διπλής ανάγνωσης της προτεινόμενης νομοθεσίας. Ωστόσο, το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας αυτής παραμένει περιορισμένο στις περιπτώσεις όπου το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, εκτός από τον τομέα του περιβάλλοντος.

Η Πράξη διευκρινίζει τις υφιστάμενες διατάξεις σχετικά με τις εκτελεστικές εξουσίες. Το άρθρο 10 τροποποιεί το άρθρο 145 της συνθήκης ΕΟΚ προβλέποντας ότι το Συμβούλιο αναθέτει στην Επιτροπή τις αρμοδιότητες εκτέλεσης των πράξεων, ως γενικό κανόνα. Το Συμβούλιο διατηρεί την αρμοδιότητα εκτέλεσης μόνο σε ειδικές περιπτώσεις. Η ΕΕΠ θεσπίζει τις βάσεις που καθιστούν δυνατή τη δημιουργία του Πρωτοδικείου. Όλες οι υποθέσεις μπορούν να μεταφερθούν στο δικαστήριο αυτό εκτός από τις προδικαστικές υποθέσεις που υποβάλλουν τα κράτη μέλη ή τα όργανα καθώς και τα προδικαστικά ερωτήματα.

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ - ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Το άρθρο 8Α καθορίζει σαφώς ότι σκοπός της Πράξης είναι να εγκαθιδρυθεί σταδιακά η εσωτερική αγορά μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992. Η εσωτερική αγορά ορίζεται ως «χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα στον οποίο διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των ατόμων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συνθήκης».

Όσον αφορά τη νομισματική ικανότητα, η Πράξη δεν επιτρέπει την εφαρμογή νέας πολιτικής, αλλά προβαίνει στην ενσωμάτωση των διατάξεων για τη νομισματική ικανότητα. Η σύγκλιση των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών εντάσσεται ήδη στο πλαίσιο των υφιστάμενων αρμοδιοτήτων.

Η κοινωνική πολιτική διέπεται ήδη από τη συνθήκη ΕΟΚ, αλλά η Πράξη εισάγει δύο νέα άρθρα στον τομέα αυτό. Το άρθρο 118Α της συνθήκης ΕΚ επιτρέπει στο Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας, να λαμβάνει ελάχιστες απαιτήσεις για την προώθηση « της βελτίωσης του εργασιακού περιβάλλοντος, της προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων ». Το άρθρο 118Β της συνθήκης ΕΚ αναθέτει στην Επιτροπή το καθήκον ανάπτυξης του κοινωνικού διαλόγου σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Πράξη θέτει σε εφαρμογή μια κοινωνική πολιτική οικονομικής και κοινωνικής συνοχής για να αντισταθμίσει τις επιπτώσεις από την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς στα λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη μέλη και για να μειώσει τις αποκλίσεις του επιπέδου ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών. Η κοινοτική παρέμβαση πραγματοποιείται μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Όσον αφορά την έρευνα και την τεχνική ανάπτυξη, το άρθρο 130ΣΤ της συνθήκης ΕΚ θεσπίζει ως στόχο την « ενίσχυση των επιστημονικών και τεχνολογικών βάσεων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας για την ανάπτυξη της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της ». Για να επιτευχθεί αυτό, η Πράξη προβλέπει την εφαρμογή πολυετών προγραμμάτων - πλαισίων που θα εγκριθούν ομόφωνα από το Συμβούλιο.

Η ανησυχία σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος σε κοινοτικό επίπεδο σημειώνεται ήδη στη συνθήκη της Ρώμης. Η Πράξη προσθέτει τρία νέα άρθρα (άρθρο 130Π, 130Ρ και 130Σ της Συνθήκης ΕΚ) που επιτρέπουν στην Κοινότητα να « διατηρεί, να προστατεύει και να βελτιώνει την ποιότητα του περιβάλλοντος, να συμβάλλει στην προστασία της υγείας των ατόμων και να διασφαλίζει συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων ». Διευκρινίζει ότι η Κοινότητα παρεμβαίνει σε θέματα περιβάλλοντος μόνο όταν η παρέμβαση αυτή μπορεί να υλοποιηθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο από ό,τι σε επίπεδο κρατών μελών (επικουρικότητα).

Το άρθρο 30 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη καταβάλλουν προσπάθειες για να χαράξουν και να θέσουν σε εφαρμογή μια κοινή εξωτερική ευρωπαϊκή πολιτική. Για το λόγο αυτό, δεσμεύονται να προβούν σε διαβουλεύσεις για θέματα εξωτερικής πολιτικής που θα μπορούσαν να έχουν σχέση με την ασφάλεια των κρατών μελών. Ο πρόεδρος του Συμβουλίου είναι υπεύθυνος για την πρωτοβουλία, το συντονισμό και την εκπροσώπηση των κρατών μελών έναντι των τρίτων χωρών στον τομέα αυτόν.

Η ΕΕΠ: ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η ΕΕΠ επέτρεψε την μετατροπή, την 1η Ιανουαρίου 1993, της κοινής αγοράς σε ενιαία αγορά. Δημιουργώντας νέες κοινοτικές αρμοδιότητες και με την μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων, η ΕΕΠ ανοίγει το δρόμο της πολιτικής ολοκλήρωσης και της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, που θα κατοχυρωθούν από τη συνθήκη του Μάαστριχ για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΛΘΑΝ ΣΤΗΝ ΣΥΝΘΗΚΗ

- **Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που είναι γνωστή ως «συνθήκη του Μάαστριχτ» (1992)**
Η [Συνθήκη του Μάαστριχτ](#) ένωσε τις τρεις Κοινότητες (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ) και την θεσμοθετημένη συνεργασία στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής, της άμυνας, της αστυνομίας και της δικαιοσύνης σε ένα ενιαίο σύνολο, την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΕΟΚ μετονομάστηκε σε ΕΚ και επιπλέον η συνθήκη αυτή δημιουργεί την οικονομική και νομισματική ένωση, θέτει σε εφαρμογή νέες κοινοτικές πολιτικές (εκπαίδευση, πολιτισμός, συνεργασία και ανάπτυξη, συνοχή) και αυξάνει τις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (διαδικασίες συναπόφασης).
- **Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997)**
Η [Συνθήκη του Άμστερνταμ](#) επέτρεψε την αύξηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης με τη δημιουργία κοινοτικής πολιτικής για την απασχόληση, με τη κοινοτικοποίηση ορισμένων θεμάτων που ανήκαν προηγουμένως στην διακυβερνητική συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, με την εισαγωγή μέτρων που στοχεύουν στο να φέρουν πιο κοντά την Ένωση στους πολίτες της και με την δυνατότητα στενότερης συνεργασίας μεταξύ ορισμένων κρατών μελών (ενισχυμένη συνεργασία). Επέκτεινε, επίσης, τη διαδικασία συναπόφασης καθώς και την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία και προέβη σε απλοποίηση και νέα αρίθμηση των άρθρων των συνθηκών.
- **Συνθήκη της Νίκαιας (2001)**
Η [Συνθήκη της Νίκαιας](#) αφορά κυρίως τα «υπόλοιπα» του Άμστερνταμ, δηλ. θεσμικά

προβλήματα που αφορούν την διεύρυνση και τα οποία είχαν εν μέρει διευθετηθεί το 1997. Πρόκειται για τη σύνθεση της Επιτροπής, τη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο και τη δυνατότητα επέκτασης των περιπτώσεων όπου το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία. Απλοποιεί τους κανόνες για την προσφυγή στην διαδικασία ενισχυμένης συνεργασίας και καθιστά το δικαιοδοτικό σύστημα πιο αποτελεσματικό.

Τον Οκτώβριο του 2004 υπογράφηκε η συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη. Σκοπός της ήταν να καταργηθούν και να αντικατασταθούν με ένα ενιαίο κείμενο όλες οι υφιστάμενες συνθήκες εκτός της συνθήκης Euratom. Για να τεθεί σε ισχύ η συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, έπρεπε να επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη, με βάση τους ισχύοντες συνταγματικούς κανόνες τους, δηλαδή μέσω επικύρωσης από το κοινοβούλιο ή μέσω δημοψηφίσματος. Λόγω των δυσκολιών που συνάντησε η επικύρωση της συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης σε ορισμένα κράτη μέλη, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφάσισαν, στο πλαίσιο των εργασιών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16ης και 17ης Ιουνίου 2005, να δρομολογήσουν μια «περίοδο προβληματισμού» με αντικείμενο το μέλλον της Ευρώπης. Κατά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης και 22ας Ιουνίου 2007, οι Ευρωπαίοι ιθύνοντες κατέληξαν σε συμβιβασμό. Δόθηκε εντολή για τη σύγκληση μιας ΔΚΔ με σκοπό την οριστικοποίηση και την έκδοση μιας «μεταρρυθμιστικής συνθήκης» για την Ευρωπαϊκή Ένωση και όχι Συντάγματος.

Η παρούσα συνθήκη τροποποιήθηκε επίσης από τις ακόλουθες συνθήκες προσχώρησης:

- **Συνθήκη προσχώρησης της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας (1994),**
Η συνθήκη αυτή αυξάνει τον αριθμό των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας από δώδεκα σε δεκαπέντε.
- **Συνθήκη προσχώρησης της Κύπρου, της Εσθονίας, της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Σλοβακίας και της Σλοβενίας (2003).**
Η συνθήκη αυτή αυξάνει τον αριθμό των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας από δεκαπέντε σε εικοσιπέντε.
- **Συνθήκη ένταξης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας (2005).**
Με τη συνθήκη αυτή τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνονται είκοσι επτά.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Συνθήκες	Ημερομηνία υπογραφής	Έναρξη ισχύος	Επίσημη Εφημερίδα
Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη	28.02.1986	01.07.1987	EE L 169 της 29.06.1987
Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ)	07.02.1992	01.11.1993	EE C 191 της 29.07.1992
Συνθήκη του Άμστερνταμ	02.10.1997	01.05.1999	EE C 340 της 10.11.1997
Συνθήκη της Νίκαιας	26.02.2001	01.02.2003	EE C 80 της 10.03.2001

Συνθήκες προσχώρησης	Ημερομηνία υπογραφής	Έναρξη ισχύος	Επίσημη Εφημερίδα
Συνθήκη προσχώρησης της Αυστρίας, της	24.06.1994	01.01.1996	EE C 241 της 29.08.1994

Συνθήκες προσχώρησης	Ημερομηνία υπογραφής	Έναρξη ισχύος	Επίσημη Εφημερίδα
Φινλανδίας και της Σουηδίας			
Συνθήκη προσχώρησης των δέκα νέων κρατών μελών	16.04.2003	01.05.2004	ΕΕ L 236 της 23.09.2003
Συνθήκη ένταξης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας	25.04.2005	01.01.2007	ΕΕ L 157 της 21.06.2005

Τα δελτία αυτά δεν δεσμεύουν νομικά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν καλύπτουν διεξοδικά όλους τους τομείς και δεν ερμηνεύουν το κείμενο της συνθήκης.

Ημερομηνία τελευταίας τροποποίησης: 10.07.2007

βλέπε και

Για περισσότερες πληροφορίες: [πλήρες κείμενο της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης](#)